

המברק עבור יעבור

מה בעלון

נכתב ומופק באתר ההנצחה הצה"לי לחללי חי"ק ולהנחלת המורשת

- טקס ההתייחדות השנתי 2025 לחללי חיל הקשר והתקשוב
(עמ' 14-2)

- יחידת לוטם נסגרה – ותוחלף בחטיבות חדשות באגף התקשוב
(עמ' 18-15)

- סיכום סיורי מורשת שהתקיימו בשנת 2025 (עמ' 20-19)

- פעילות מרכז מורשת אודות חיל הקשר לדורותיו (מרמ"ק)
(עמ' 25-21)

המברק עבור יעבור

טקס ההתייחדות השנתי 2025 לחילי חיל הקשר והתקשוב

נכתב ומופק באתר ההנצחה הצה"לי לחילי חילי"ק ולהנחלת המורשת

טקס ההתייחדות השנתי 2025 לחילי חיל הקשר והתקשוב

טקס ההתייחדות עם חילי חיל הקשר והתקשוב התקיים ביום שני, 3 בנובמבר 2025, בהשתתפות המשפחות השכולות, קצינים, נגדים, חיילים מהאגף והחיל בשרות סדיר ובמילואים, חברי העמותה ומוזמנים.

הטקס התקיים בראשות ראש אגף התקשוב וההגנה בס"ר אלוף אביעד דגן, קשר"ר תא"ל עומר כהן, ונשיא העמותה להנצחת חילי חיל הקשר והתקשוב אלוף (מיל') שלמה ענבר.

נשאו דברים: קשר"ר - תא"ל עומר כהן, נשיא העמותה - אלוף (מיל') שלמה ענבר, ראש אגף התקשוב וההגנה בסייבר - אלוף אביעד דגן. בשם המשפחות השכולות – מר משה אילוז, אביו של סמל איתי ז"ל אשר נפל במוצב נורית, על גבול הלבנון בתאריך 20 יולי 2004.

בטקס נוכחו כ-1000 משתתפים.

לפני הטקס התקיימה קבלת פנים לכל המשתתפים בגן ההנצחה, לאחר מכן ביקרו המשפחות השכולות והמשתתפים בהיכל השמות.

לאורך כל הטקס הוקרנה מצגת של 600 חילי חיל הקשר והתקשוב בתוכם 15 חילי מלחמת 'חרבות ברזל'.

בתום הטקס הונחו תשעה זרים למרגלות האנדרטה לחילי החיל.

את הטקס הנחה מר איזי מן.

עוד כיבדו את הטקס בנכחותם: מפקדת לוט"ם תא"ל יעל גרוסקין; ראש חטיבת הספקטרום וההגנה בסייבר תא"ל ל'; ראש חטיבת הספירה הנכנסת תא"ל רחיל דמבנסקי; ראש חטיבת בינה הנכנסת תא"ל ב'; יו"ר העמותה תא"ל (מיל') מוטי ברדגן; נציג אגף משפחות, הנצחה ומוקדשת במשהב"ט, מר עמית קפח; נציגת ארגון אלמנות ויתומי צה"ל, ד"ר אריאלה יושע; סגן יושב ראש ארגון יד לנכים ויושב ראש סניף יד לבנים תל אביב, מר נחום קדמיאל; נציג ארגון נכי צה"ל, מר מרדכי גיטלין; סגן עיריית יהוד מונטסון, מר יוסי חזן; ראש מערך הנפגעים, אל"ם מיטל סמט-כהן.

המברק עבור יעבור

טקס ההתייחדות השנתי 2025 לחילי חיל הקשר והתקשוב

נכתב ומופק באתר ההנצחה הצה"לי לחילי חילי"ק ולהנחלת המורשת

דברי הקשר"ר תא"ל עומר כהן

ראש אגף התקשוב וההגנה בסייבר – האלוף אביעד דגן

מפקדי חטיבות האגף,

נשיא העמותה להנצחת חילי חיל הקשר והתקשוב – האלוף במילואים שלמה ענבר,

יושב ראש העמותה להנצחת חילי חיל הקשר והתקשוב – תת אלוף במילואים מוטי ברדגן,

סגן ראש עיריית יהוד-מונטסון – מר יוסי חזן,

המשפחות היקרות שלנו,

אורחים, מכובדי כולם,

התכנסנו כאן יחד, באתר המורשת וההנצחה של החיל, כדי להצדיע, להיזכר, להתייחד ולהבטיח – שלעולם לא נשכח.

משפחות יקרות,

ארצה לדבר על **המסע המשותף שלנו**, מסע של זיכרון, מסע של ערכים, מסע של חיבור בין עבר, הווה ועתיד, מסע שאליו יצאנו לפני 88 שנים.

בשנת 1937 עם הקמת שירות הקשר של ההגנה, הונחו היסודות הראשונים של החיל.

ביום ה - 14 באוקטובר 1948, בעיצומה של **מלחמת העצמאות**, קם **חיל הקשר** - אחד החילות הראשונים של צבא ההגנה לישראל.

זהו מסע ארוך בן דורות, מסע משותף של המשפחות ושל החיל, שבו כל תחנה היא פרק בזיכרון ובזהות שלנו.

לאורכן של השנים צעדו בו אלפים רבים, **בני ובנות החיל**, מיטב החברה הישראלית שנשאו על גבם את השליחות **במשימת היסוד של החיל**, האחריות על **מרכז הכובד הדיגיטלי של צה"ל מהליבה ועד הקצה המבצעי**, אחריות גדולה המאפשרת לצה"ל להתפתח לכדי **צבא טכנולוגי** שמתמודד בעוצמה עם הסביבה המורכבת בה אנחנו חיים.

במסע זה עברו **תחנות רבות** שבהן **נשבר הלב** אך התחזקה הרוח בכל אחת מן התחנות האלה נכתב פרק נוסף במסע של כולנו – **מסע של הקרבה ואמונה, של כאב ושל גאווה.**

במסע זה צועדות אתן **המשפחות** – הנושאות את המשא **הכבד מנשוא** של האובדן, של הגעגוע ליקר מכל, ומחזיקות את הלפיד הבוהק של הזיכרון והאהבה שהופך את האובדן למורשת, ואת המורשת לתקווה.

לאורך המסע נפלו **600 מבני ובנות חיל הקשר והתקשוב**, גיבורי ישראל שנשאו אחריות גדולה על כתפיהם, **בזכותם אנו עומדים כאן היום.**

המברק עבור יעבור

טקס ההתייחדות השנתי 2025 לחללי חיל הקשר והתקשוב

נכתב ומופק באתר ההנצחה הצה"לי לחללי חי"ק ולהנחלת המורשת

בכל שנה אנו מתכנסים כאן, בבית של החיל, כדי להתייחד עם יקירינו, אך השנה, הערב הזה מקבל משמעות מיוחדת, ערב זה מתקיים בזמן שמדינת ישראל עדיין נמצאת בעיצומה של מלחמת חרבות ברזל הקרב לא תס.

לפני שנתיים, בשבעה באוקטובר נכשלנו בהגנה על הבית, כישלון ממנו יצאנו למלחמה שהיא מבחן לחוסן הלאומי שלנו, לערבות ההדדית ולחיבור העמוק בינינו כעם.

במלחמת 'חרבות ברזל' נפלו 15 מטובי בנינו ובנותינו, שמות חדשים ופנים חדשות שנחרטו בליבנו לעד:

סער, יואב, יונתן, ים, סיון, עידן, רותם, משה, שי, בן, נועם, אורי, דניאל, טל, שמעון

כל אחד ואחת מהם מהווה פרק של גבורה, של ערכים ושל אהבה גדולה למדינה.

טוראית הדסה למפל זיכרונה לברכה שנפלה בשנת 1948 במלחמת העצמאות בקרב על לטרון במבצע בן נון ב', הייתה אלחוטנית בחטיבה 7 בזחלים של מפקד הכוח הפורץ.

סמל דוד בניה זכרוננו לברכה שנפל בשנת 1973 ביום השני למלחמת יום כיפור היה קשר בחטיבה 188.

סגן אלוף סהר מחלוף זכרוננו לברכה שנפל במלחמת "חרבות ברזל" בתאריך ה' 7.10.2023 בזמן שיצא להלחם במחבלים שחדרו למחנה רעים, היה מג"ד התקשוב של אוגדת עזה.

שנים רבות מפרידות בין הדסה, דוד וסהר, המלחמה על הבית היא אותה מלחמה, הטכנולוגיה התקדמה, אך המשימה נותרה אותה משימה, והרוח היא אותה רוח – רוח הדורות, רוח חיל הקשר והתקשוב.

שלושת הגיבורים מייצגים חוליה בשרשרת ארוכה של מסירות, נחישות ומחויבות, שמחברות בין עבר, הווה ועתיד ומבהירה לנו פעם אחר פעם שעוצמת החיל טמונה באנשיו!

משפחות יקרות, אובדן יקירכם הותיר חותם כבד על כולנו והכאב שלכם הוא כאבנו. החיילים והחיילות שנפלו הם הגיבורים שלנו והם מהווים מקור השראה עבורי ועבור כלל חיילי ומפקדי החיל.

מפקדי חיל הקשר והתקשוב מחויבים לזכור, לסייע ולתמוך - זוהי חובתנו המוסרית. עלינו לדאוג שתמיד תרגישו עטופים ואהובים, שתמיד תדעו שאתם לא לבד ושנאחזנו כאן בשבילכם.

אני נוצר בליבי את צוואתם של אחיי ואחותיי לנשק שנפלו במלחמות ישראל, בחזית ובעורף לאורך השנים ובמערכה הנוכחית - כולם גיבורי ישראל.

המסע המשותף שלנו אלינו יצאנו לפני 88 שנים לא יסתיים לעולם, דור אחר דור, יד ביד, משפחה אחת לעולם!

נמשיך לטפח ערכים אלו למען הדורות הבאים, למען ילדינו, למען ביטחון מדינת ישראל!

לא נשכח את אחינו החטופים בעזה ונייחל לחזרתם לקבורה בקבר ישראל, נשלח מכאן ברכת רפואה שלמה לפצועים בגוף ובנפש.

יהי זכרם של 600 הנופלים ברוך ונצור בליבנו לעד!

תודה

המברק עבור יעבור

טקס ההתייחדות השנתי 2025 לחללי חיל הקשר והתקשוב

נכתב ומופק באתר ההנצחה הצה"לי לחללי חי"ק ולהנחלת המורשת

שלושת הגיבורים מייצגים חוליה בשרשרת ארוכה של
מסירות, נחישות ומחויבות, שמחברות בין עבר, הווה

סגן אלוף סהר מחלוף זכרונו לברכה
שנפל במלחמת "חרבות הברזל"
בתאריך ה' 7.10.2023 בזמן שיצא
להילחם במחבלים שחדרו למחנה
רעים, היה מג"ד התקשוב של
אוגדת עזה.

סמל דוד בניה זכרונו לברכה שנפל בשנת
1973 ביום השני למלחמת יום כיפור היה
קשר בחטיבה 188.

טוראית הדסה למפל זכרונו לברכה שנפלה
בשנת 1948 במלחמת העצמאות בקרב על
לטרון במבצע בן נון ב', הייתה אלחוטנית
בחטיבה 7 בזחל"ם של מפקד הכוח הפורץ.

המברק עבור יעבור

טקס ההתייחדות השנתי 2025 לחללי חיל הקשר והתקשוב

נכתב ומופק באתר ההנצחה הצה"לי לחללי חי"ק ולהנחלת המורשת

דבר המשפחות השכולות –

מר משה אילוז אביו של סמל איתי ז"ל

אשר נפל במוצב נורית, בגבול הלבנון בתאריך 20 יולי 2004.

משפחות שכולות יקרות

מפקדים, חברים, לוחמים יקרים

מכובדי כולם.

אני משה אילוז, אביו של סמ"ר איתי ז"ל אשר נפל בעת מילוי תפקידו במוצב נורית, על גבול הלבנון מיר צלפי החיזבאללה, בתאריך 20 יולי 2004.

איתי היה התלמיד מצטיין, מוקף בחברים רבים שהעריצו אותו על טוב ליבו, על שמחת החיים ועל יכולתו להנהיג לחבר בין כולם כשחיוך תמיד נסוג על פניו.

החיוך הזה מלווה אותי לכל מקום שאני הולך וגורם לי להמשיך לחייך ולבחור בחיים ולהנציח את תכונותיו השמחות של איתי.

איתי היה ילד של אור, כזה שתמיד ידע להעניק חיבוק, לעודד ולהנהיג.

השירות בצבא היה לו לא רק חובה אלא זכות. זכות להגן על הארץ שכל כך אהב.

איתי חלם ללמוד אדריכלות, לטייל בעולם ולהקים משפחה בישראל. אך חלומותיו נגדעו והוא הצטרף לשורת גיבורי האומה, שמסרו את חייהם כדי שאנחנו נוכל להמשיך לחיות כאן בביטחון.

היום כבכל שנה אנו מתכנסים כאן, יחד לזכור את יקירינו, חללי חיל הקשר והתקשוב, בני ובנות חיל חשוב זה שפעלו ללא לאות כדי לשמור על חיי חבריהם ולהבטיח את ביטחון המדינה.

הם שהעבירו מסרים מותחת אש ופעלו במקצועיות עילאית ובמסירות אין קץ, הפכו לסמל של רוח ישראלית אמיתית.

הכאב אינו מרפה, הגעגוע לעולם לא חלוף אך גאווה גדולה בילדנו, גאווה שחיהם נטועים בארץ ישראל.

יום הזיכרון השנתי לחללי חיל הקשר והתקשוב, הוא לא רק ציון של תאריך, אלא רגע שבו הלבבות של כולנו מתאחדים ומאפשרים לנו לחלוק יחד את המסע הכבד של האובדן, ולזכור את יקירינו שנפלו למען המדינה.

מאז שאיתי נפל, כל יום הוא עבורנו יום זיכרון, אך במעמד הזה – טקס ההתייחדות לזכר חללי חיל הקשר והתקשוב, הוא יום שבו כולנו מרכינים ראש, זוכרים ומוקירים את אלה שלא שבו הביתה.

הם בנינו ובנותינו, אחינו ואחיותינו – חברים לנשק.

הם הטובים שבבנינו שידיעו את גודל השליחות כשבחרו להגן על המולדת.

הם יצאו למשימה מתוך תחושת אחריות ואהבה עמוקה לארץ ולעם הזה.

את החלל שהותירו בליבנו אין מילים היכולות למלא את הבור שנפער, אך חובתנו להמשיך ולספר על דמותם ופועלם ולהבטיח שהמורשת שהשאירו תמשיך לפעום בנו.

המברק עבור יעבור

טקס ההתייחדות השנתי 2025 לחללי חיל הקשר והתקשוב

נכתב ומופק באתר ההנצחה הצה"לי לחללי חי"ק ולהנחלת המורשת

לנו המשפחות השכולות אין צורך ביום מיוחד כדי לזכור, הגעגוע והחסר, מלווים אותנו בכל רגע. אך ביום זה, כעם – אנו יודעים שאיננו לבד. חוס הכתף התומכת, הערבות ההדדית וההכרה בקרבן היקר, מעניקים לנו את כוח להמשיך.

נוכח אותם לא רק בכאב אלא גם בגאווה. נזכור אותם בחיוכם, ברגע האור ובשאיפות שהיו להם. שמם אינו רק חקוק על האבן, אלא חי בכולנו בכל יום ובכל שעה. בנופיה של הארץ, בערכיה ובביטחון שהיא מעניקה לנו בזכותם.

לצד הזיכרון והכאב, אני מבקש גם לברך היום, את פצועי צה"ל וכוחות הביטחון שנושאים בגופם ובנפשם את מחיר המלחמות והטרור. החלמה מהירה ומלאה להם.

סמל איתי אילוז זכרוננו לברכה נפל במוצב נורית, בגבול לבנון בתאריך 20 יולי 2004

המברק עבור יעבור

טקס ההתייחדות השנתי 2025 לחילי חיל הקשר והתקשוב

נכתב ומופק באתר ההנצחה הצה"לי לחילי חיל"ק ולהנחלת המורשת

דברי נשיא העמותה אלוף (מיל') שלמה ענבר

ראש אגף הקשר והתקשוב- אלוף אביעד דגן,

קשר"ר – תת אלוף עומר כהן,

ראש החטיבה לאנדרטאות, מפעלי הנצחה ומורשת – מר עמית קפת,

משפחות שכולות לדורותיהן,

משפחות ופצועי מלחמות ישראל,

נכי חיל הקשר והתקשוב לדורותיהם,

קצינים וקצינות, חיילים וחיילות בסדיר ובמילואים דהיום.

התכנסנו כאן בערב זה שהוא ערב קדוש לחיל הקשר והתקשוב, אגף התקשוב וההגנה בסייבר על כל מרכיביו הגדולים, החשובים וניתן לומר – החיוניים.

ערב זה הוא ערב לציון חיילנו האמיצים והקדושים שנלחמו ונתנו נפשם בעז ובגבורה על הגנת המדינה והמולדת.

מדינת ישראל לאורך הדורות ידעה תקומה, עליות, מורדות ונפילות אבל מעולם, לא מאז השואה, חוותה את אשר ארע לנו בהפתעה רבה, בשבעה באוקטובר, שמחת תורה, לפני שנתיים. חשבנו שאנחנו באיגרא רמה אבל בעצם נפלנו לבירא עמיקתא. למרות המכה, ההפתעה והתדהמה הנוראית, הצלחנו לחזור לעצמנו ואף להתעלות על עצמנו בגבורה בל תשוער. היה זה אמנם חג שמחת תורה, והדגש הוא על שמחה, שהפך כהרף עין ליום עצב ובו נחטפו, בין חיים, בין פצועים ובין מתים אזרחים וחיילים רבים.

בניגוד לשואה, עם ישראל בארצו ואדמתו התגייס וקם כלביא באוויר, בים וביבשה.

כוח המגן העברי זינק למלחמה ולקרב במספר חזיתות, הדף את האויב בגבורה, בתעוזה ובמסירות נפש.

גדול היה והינו התפקיד שמילא וממלא בתקומה אגף הקשר והתקשוב על כל מרכיביו.

במלחמה זו, במסגרת האובדן, נוספו ללוחות השמות 15 לוחמים ולוחמות. 15 משפחות, חברים וקרובים נוספו לרשימות הנופלים והלוחמים לאורך הדורות במאבק לתקומת עם ישראל.

המשפחות האבלות הצטרפו ל-600 החללים המונצחים כאן בבית חיל הקשר והתקשוב על לוחות השמות, כל לוחם ולוחמת, כל משפחה כואבת ואבלה, החיל כולו, ביגון ובהערכה אינסופית מאמץ אל חיקו באהבה וביראת קודש.

ממקום זה, אשא תפילה שלא יתווספו עוד שמות ללוחות הנופלים.

המברק עבור יעבור

טקס ההתייחדות השנתי 2025 לחללי חיל הקשר והתקשוב

נכתב ומופק באתר ההנצחה הצה"לי לחללי חי"ק ולהנחלת המורשת

רבים הם הפצועים, הנכים והלומי הקרב אשר הקריבו מגופם ונפשם להשגת הניצחונות בכל החזיתות. הישגינו מהווים נס, קנאה ופליאה הן בעיני שונאינו ובעיקר בעיני ידידנו. כמובן בניגוד למצופה העולם אוהב את עם ישראל חלש וכנוע. כיום השנאה והאנטישמיות כלפי עם ישראל גברו בעולם כי לא מקובל על רבים במשפחת העמים שהיהודים מנצחים.

בניגוד לאסונות ואבל מלחמה במקומות אחרים בעולם, אנו מנצחים לא רק בשדות הקרב הקרובים והרחוקים אלא גם בשדות המדע, הכלכלה, התרבות והמסחר. ידינו מצליחה גם בתחומים רבים אחרים. אם נשאל כיצד זה קורה ומה מניע את כל התהליכים, העשייה וההישגים ניווכח מיד כי זוהי הרוח. רוח עם ישראל כולו. כפי שנאמר: "לא בחיל, לא בכוח, כי אם ברוחי אמר ה' צבאות".

בשנתיים אלה אגף התקשוב וההגנה בסייבר, על כל מרכיביו, מבצע בהשקט, בבטחה ובהצנע לכת בכל השכל והכוח קדימה שינוי ומהפכה בתקשורת שדות הקרב, הקרובים והרחוקים, בלוחמת הספקטרום והקישור בין הכוחות המאפשר את הלחימה.

האגף והחיל הינם למעשה זרוע מכפילת כוח ותנאי לקיום הפעילות של כל הזרועות, החילות והיחידות, ובלעדיו – אין.

במעמד זה אציין במיוחד את כל המערך הארגוני והאנושי המסייע ומטפל במשפחות החללים, הפצועים ובנכים, ודואג לרווחתם ושימור מורשתם.

ממרום גילי ולאחר עשרות שנות עשייה בתחומי הקשר, המודיעין, הטכנולוגיה וביטחון ישראל, גם אני זוכר כיצד התחלנו באמצעים דלים וברוח אדירה, ואיך למרות רצון האויב לכלותנו, שמרנו על הקיים והרחבנו את גבולותינו.

מכתר החרמון, דרום לבנון, סוריה עד וכולל רצועת עזה, יהודה ושומרון והחזית הדרומית, כוחותינו מגנים על מדינת ישראל. חיל האוויר שולט שלטון ללא מיצרים בשמי המזרח התיכון וחיל הים משייט במימי הים התיכון, ים סוף ובמקומות אסטרטגיים אחרים.

כיום בראותי את הישגנו, את רוח העשייה והתקווה להגשמת מהוונו, אין לי אלא להוקיר תודה לכל דורות העשייה והתחייה שבזכותם אנו ניצבים כאן היום במעמד לא ישואר בהשוואה לימי תכנית החלוקה של האו"ם להקמת מדינה יהודית וערבית. אתמול, ה- 2.11.2025 היו היום בו אנו מציינים את הצהרת בלפור, המסמך המדיני של אומות העולם בו קיבלו חיוק מדיני פורמלי מממשלת בריטניה, כובשת הארץ, על זכותנו למדינה יהודית.

זו תוספת קטנה למסמך הנצחי המקיים את עם ישראל לדורותיו – התנ"ך – מבסס את זכותנו התנכ"ית על ארץ ישראל כולה.

אנו מממשים זכות זו ביתר שאת ולא שוכחים לרגע כי הנופלים, הפצועים והמשפחות השכולות שילמו ומשלמים את המחיר המוחלט על מימוש הצו האלוהי הזה שניתן לאברהם אבינו:

"לך לך אל ארצך אל הארץ אשר אראכה".

המברק עבור יעבור

טקס ההתייחדות השנתי 2025 לחללי חיל הקשר והתקשוב

נכתב ומופק באתר ההנצחה הצה"לי לחללי חי"ק ולהנחלת המורשת

תקענו יסודותינו מחדש בארץ הזאת, נמשיך לחיות וליצור בה לעד, וכדברי השיר אותו שרנו בילדותי: "פה בארץ חמדת אבות תתגשמה כל התקוות. פה נבנה ופה ניצור חיי חופש חיי דרור, פה תהא השכינה שורה, פה תפרח גם שפת התורה".

כל המביט סביבו ורואה את המציאות והתקווה הגדולה לעתיד רואה ויודע כי השיר התמים הזה התגשם ומתגשם, והתקווה לעתיד גדולה היא.

שיר התקווה הוא הימנונו, רוח היצירה, הלחימה וההישגים – נר לרגלנו. הנופלים, הפצועים, המשפחות השכולות, הצבא והעם הם בין המגשימים את משאת הדורות. נאחל לעצמנו ונתפלל שלא יתווספו עוד שמות ללוחות הזיכרון ורוח הנופלים תדחוף את מפרשי הניצחון והאחדות בקרבנו.

כנשיא העמותה להנצחת חללי חיל הקשר והתקשוב והנצחת המורשת, אני נושא תפילה שביום הזיכרון הבא, בנוסף לדברי ההלל והזיכרון, נברך על ההצלחה והניצחון.

מלאכתנו עוד רבה, מלחמתנו לא תמה ותפארת הנופלים בהקדישם את נשמתם לעד לאומה.

במאמץ הכולל, עמותת חיל הקשר והתקשוב, בנוסף לאגף התקשוב וההגנה בסייבר והחיל כולו, עומדים הכן לכל עשייה נדרשת ומהווים את הגוף המקשר בפועל וברוח למשפחות השכולות ולזכר הנופלים.

תודתי והערכתי לאין שיעור וגבולות לכל אלה שעסקו ועוסקים בביטחון המדינה ובשימור המורשת לזכרם ולאורם של המונצחים לדורותיהם, ולכל עם ישראל שביטא לאורך דורות את קדושת נופליו ומונצחיו.

אסיים בתפילה: "עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו – אמן".

יהי זכר הנופלים נצור בליבנו לעד וברוחם יאירו את שמי ישראל לדור ודור.

המברק עבור יעבור

טקס ההתייחדות השנתי 2025 לחללי חיל הקשר והתקשוב

נכתב ומופק באתר ההנצחה הצה"לי לחללי חי"ק ולהנחלת המורשת

דברי ראש אגף התקשוב וההגנה בסב"ר

אלוף אביעד דגן

יקירינו - בני המשפחות השכולות,
קצין התקשוב הראשי, תא"ל עומר כהן,
נשיא העמותה להנצחת חללי החיל, האלוף (מיל') שלמה ענבר,
מפקדות ומפקדים, חיילות וחיילים,
משפחת חיל התקשוב,

"גם השנה איבדנו אנשים נהדרים.
גם השנה הלכנו הרבה אל בתי העלמין הצבאיים.
משפחת השכול אוספת אל חיקה הכואב עוד ועוד משפחות,
והמלחמה עוד לא תמה.
אין לי מילות נחמה לכם כי אני יודע היטב שאף מילה עוד לא ריפאה את הכאב,
ומול פניכם ומול עיניכם - אובדות כל המילים."
את השורות המרגשות האלו כתב ראש הממשלה ושר הביטחון,
יצחק רבין, בדבריו למשפחות השכולות, שנה וחצי לפני הירצחו.

מחר תציין מדינת ישראל מלאת 30 שנה לרצח רבין והדברים אותם כתב למשפחות נשמעים גם היום
עדכניים מתמיד, רלוונטיים כאילו נכתבו רק באחרונה.

ואכן, במהלך שנתיים של מערכה מורכבת ומאתגרת, שנתיים של מלחמה רב-זירתית קשה ונחושה אך גם
רבת הישגים,
נוכחנו, שוב ושוב, במחיר הכבד מנשוא, הכרוך בהישגים אלו. מאות משפחות ישראליות, מכל שדרות
החברה ומגוריה, קיבלו את הבשורה הקשה מנשוא על נפול יקיריהם.
מאות משפחות אשר דפיקת דלת אחת שינתה את חייהם מהקצה אל הקצה ושום דבר כבר לא יראה
כשהיה.

בין נופלי המערכה האחרונה ובין נופלי כלל מלחמות ישראל מחבר מכנה משותף חד וברור:
זוהי הרוח המיוחדת שמאפיינת את לוחמינו:
רוח של מחויבות, מקצועיות, מסירות-נפש ומעורבות.
זוהי רוח המשקפת את הערכים אשר לאורם גדלו,
את השורשים שהפכו אותם למי שהיו.

קהל נכבד,
מי שהיה זקוק להוכחה נוספת בדבר חשיבותו של חיל הקשר והתקשוב,
ועד כמה מרכזי חלקו בהשגת יעדיו של צה"ל – הרי שההוכחה הזאת ניתנה לו בצורה בולטת במלחמה
האחרונה.
מאז הכישלון הנורא בשבעה באוקטובר, הצלחנו להפוך את הקערה בעיקר בזכות האנשים – אבל גם
בזכותה של הטכנולוגיה.
שוב ושוב ראינו איך ההבנה העמוקה באשר ליכולתה של הטכנולוגיה להעצים פי כמה את אפקטיביות
הלחימה, משפיעה בשטח, הלכה למעשה.
עצם העובדה שכוחות יבשה וכוחות אחרים שנתקלו באויב קיבלו בתוך שניות או דקות סיוע באש -
מהקרע, מהאוויר או מהים, היא ביטוי לשינוי הטכנולוגי המשמעותי שפוקד את צה"ל.

לגאווה הרבה – חיל הקשר והתקשוב מהווה רכיב מרכזי בשינוי הזה וביכולות הללו. הישגים אלו הם
פועל יוצא של היתרון האנושי שלנו – משרתות ומשרתי התקשוב – בחובה, בקבע ובמילואים אשר
מוכיחים, בכל יום מחדש, מהי מצוינות, מהי יוזמה ומהי חדשנות.

המברק עבור יעבור

טקס ההתייחדות השנתי 2025 לחילי חיל הקשר והתקשוב

נכתב ומופק באתר ההנצחה הצה"לי לחללי חי"ק ולהנחלת המורשת

למול עיינינו ניצב יעד ברור – גם בזירות קרובות וגם בזירות רחוקות :
להבטיח את שימור יתרונו האיכותי של צה"ל בשדה הטכנולוגי.
למען מימוש של ייעוד זה לחמו ופעלו נופלי החיל – אחינו וחברינו שעם זיכרם אנו מתייחדים היום.

בני המשפחות השכולות,
בעל כורחכם הצטרפתם למשפחת השכול, ומאז אתם חיים בצילו של ה-אין, לצד געגוע גדול שאינו מרפה.
גם בימי שיגרה, גם בימי חג – ואולי ביתר-שאת בימים של מלחמה - הכאב שלכם נוכח ומהווה חלק בלתי
נפרד ממי שהינכם.
ממש כפי שכתב יצחק רבין, במילים איתן פתחתי את דבריי, אנחנו זוכרים תמיד כי אין מילים שיביאו
איתן נחמה ואין דבר שביכולתו להקהות את הכאב.
במעמד זה – כמו בכל ימות השנה - אנחנו זוכרים את יקיריכם,
אנחנו מוקירים את דרכם, ואנחנו ממשיכים בנתיב בו פסעו בשירות החיל,
למען ביטחונה של המדינה, למען שלומה ועתידה.

יהי זכרם של כל הנופלות והנופלים ברוך ונצור בליבנו לעד.

המברק עבור יעבור

טקס ההתייחדות השנתי 2025 לחללי חיל הקשר והתקשוב

נכתב ומופק באתר ההנצחה הצה"לי לחללי חי"ק ולהנחלת המורשת

מקמה אותות וסימנים מאת איזי מן

אנחנו מביטים בהם, ביקירינו, ששמותיהם חרוטים – עד עולם – על הקיר... ששמותיהם שולחים לנו כל כך הרבה אותות וסימנים * אנחנו מביטים בהם – אחים וחברים לנשק, שאנחנו קוראים בשמותיהם – יום ולילה – והם אינם עונים * אנחנו מביטים בהם, ויודעים: הם נדעו ליצר קשר... הם חברו את הקו אל הנז"ל... הם העבירו קול ותמונה גם מאחורי העננים... * והעבירו את המברק הבהול מהמטה אל הגדוד... ושגרו אותות של אלקטרונים כמו את היונים... * ובה בעת שבשו לאויב את תנועת המוטוסים והטילים... ורכבו על הגל והתדר במהירות הברק ובאמצעות הלוגנים... * והתקדמו מחוט לאל-חוט... ולחמו באמצעות גלים שמטשטשים או מבהירים את התמונה... והובילו את צה"ל משביל העזים אל אוטוסטרדת המידע... * ובפרוש, בדרך – כשהם מוסיפים רכד על רכד, שכבה על שכבה – חברו בפס רחב בין החיל שבקצה לבין המפקדה * על פני הנרידים והעורקים והנימים שנגו את הנתונים בין הזרועות של הצבא – את הפקדה... את התמונות... את מה שהמג"ד בשטח חיב לדעת ולהכיר... * ובשדות האש ובמעבדות התכנות והפתוח והיצור כתבו לנו – באותיות צלולות וברורות – את שמותיהם על הקיר **

כן, אנחנו מביטים בהם, באחובינו, שמאחורי שמותיהם צרובים אותות המורס וסימני הדגלים והביטים שאפשרו את הנצחון * הרי בלחיצה על כפתור במ"ק או על המקלדת נתנו לפוח את מרחבי התנועה על פני – ומעל – המזרח התיכון * ובצעים, יצרו רשת, המחברת את כלם... ולחמו באתגרים הטופוגרפיים, תוך נצול חסי האור והקול וארץ הגל... והתגברו על מכשול של מרחק או של רכס הרים... * כאלו טפסו מרום האנטנה אל מרחבי הספקטרום והענן, ובידיהם – בעצמתם – הרחיבו את טוח התדרים * ובאמת, המציאו... ושכללו... ופתחו את מרחבי הספקטרום ומערכי המידע – כאלו עקפו חומות ובנו גשרים * כאשר הפעילו את תחנת אלחוט הדבור... כאשר ירו את האלקטרונים לחלל, ממש כמו קשטפסו עם ציוד הקשר, על ההר, ברנל... * כי בזכותם – ממש בזכותם – האגדות נעות גם כשאין ראות, ומגיעות אל היעד ומניפות את הדגל * וברור: הם תמיד היו מלאכי המסתורין, שיוצעים לפעל במרחבים שמעל... ולחברו את הקצוות באמצעות המכשיר והאוויר... * והם נותרו שם, מעלינו – ועל שמותיהם, החקוקים בלב, גרם תמיד גאיר **

כי אפלו שהם במרחק הזמן והמקום, ואפלו שעניניהם כבו, והקשר פסק – בכל זאת, כשאנחנו מביטים בשמותיהם, קולם היטב נשמע * וכל אחד מספר את מה שאפשר ויכל להגיד על ממלכת הקשר, כי תמיד נדעו להתגבר על הדממה * ולהשתמש בארכי הגל שנגעים מעלינו מכאן ועד הנצח והאינסוף... * ולשדר לנו את מורשתם, כדי שנעביר מדור לדור, לפני שיהדדו אלינו המלים האחרונות: "אנחנו כאן. רות. סוף" **

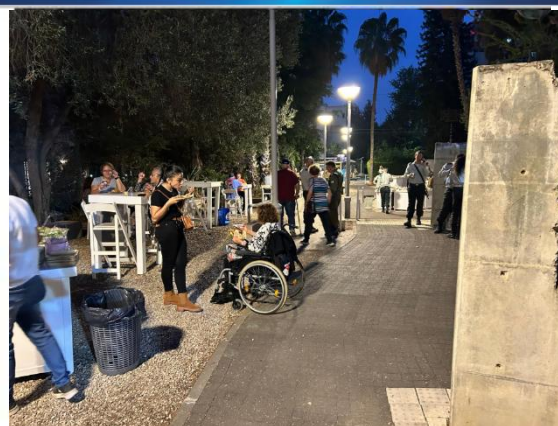
המברק עבור יעבור

טקס ההתייחדות השנתי 2025 לחילי חיל הקשר והתקשוב

נכתב ומופק באתר ההנצחה הצה"לי לחילי חילי"ק ולהנחלת המורשת

צמד נגנים בכניסה לגן ההנצחה

קבלת פנים למשפחות השכולות ולמוזמנים בגן ההנצחה

משתתפי הטקס מכבדים את הורדת הדגל לחצי התורן בעמידה

משמר הכבוד בטקס

ראש אגף התקשוב נשיא העמותה וקשר"ר נכנסים לרחבת הטקסים

המברק עבור יעבור

יחידת לוטם נסגרה – ותוחלף בחטיבות חדשות באגף התקשוב

נכתב ומופק באתר ההנצחה הצה"לי לחללי חי"ק ולהנחלת המורשת

ראש אגף התקשוב, האלוף אביעד דגן, מקפל את דגל יחידת לוטם. לצידו תא"ל יעל גרוסמן, שהייתה מפקדת היחידה עד סגירתה וכעת משמשת כראשת מטה האגף. צילום: פלי הנמר

אתמול (ב') נסגרה באופן רשמי יחידת לוטם – "היחידה להתעצמות טכנולוגית מבצעית", כפי שקראו לה בצה"ל. ראש אגף התקשוב, האלוף **אביעד דגן**, ומפקדת היחידה, תא"ל **יעל גרוסמן**, קיפלו את הדגל שלה בטקס שנערך במחנה גדעונים.

סגירת יחידת לוטם היא חלק משינוי ארגוני מקיף שנעשה באגף התקשוב, כדי "להתאים אותו לאתגרים המבצעיים והטכנולוגיים של העתיד", כך אמרו בצה"ל. במסגרת השינוי הוקמו באגף שלוש חטיבות מקצועיות חדשות: מטה אגף התקשוב, שבראשו עומדת כעת תא"ל גרוסמן, חטיבת הספקטרום וההנדסה, וחטיבת המידע וה-AI.

חטיבת הספקטרום וההנדסה מובילה את הפעילות של צה"ל בכלל, ומול האויב בפרט, בספקטרום הדינמלי, כולל ניהול של תוכניות התקשורת המטכ"ליות – אר"י, נ"י וד"ר ותקשורת לוויינית. בבסיס החטיבה החדשה ניתן למצוא את יחידות חושן ומעוף, כמו גם את מערכי ההנדסה והתקשורת של אגף התקשוב. בראש החטיבה עומדת תא"ל **רחלי דמבינסקי**, עד לא מכבר מפקדת ממר"ם.

חטיבה נוספת היא חטיבת המידע והבינה המלאכותית, ש-"תממש את הפוטנציאל העצום של עיבוד מידע מתקדם ו-AI ככלים מרכזיים בלחימה המודרנית", נמסר בהודעת דובר צה"ל. החטיבה כוללת את ממר"ם, בתי התוכנה של צה"ל – מצפן ושחר, ובסמ"ח. מפקד החטיבה הוא תא"ל **ב'**, שנכנס אתמול לתפקידו.

המברק עבור יעבור

יחידת לוטם נסגרה – ותוחלף בחטיבות חדשות באגף התקשוב

נכתב ומופק באתר ההנצחה הצה"לי לחללי חי"ק ולהנחלת המורשת

החטיבות החדשות מצטרפות לגופים הקיימים באגף התקשוב: חטיבת ההגנה בסייבר, חטיבת ההפעלה וקצין קשר ראשי, ומנהלת הטרנספורמציה הדיגיטלית.

תא"ל גרוסמן פנתה בטקס סגירת לוטם לאנשי היחידה ואמרה כי "אתם הלב הפועם ומנוע העשייה שלה. המשיכו לעשות חיל, להשפיע ולעצב את הטכנולוגיה באופן שיאפשר לצה"ל לפעול באפקטיביות. ה-DNA המיוחד של המשרתות והמשרתים ביחידת לוטם הוא חלק מרכזי בהתהוות השינוי – מתוך רצון לבנות אגף חזק שמבסס ומתגבר את מכפילי הכוח הטכנולוגיים בצה"ל. הם בעלי מחויבות, יצירתיות, יוזמה ומקצועיות בלתי מתפשרת".

"הפריחה ב-AI יקרה מפז עבור צה"ל"

ראש אגף התקשוב, האלוף **אביעד דגן**, הסביר היום בשיחה עם כתבים טכנולוגיים את הרה-ארגון באגף בצורך במיקוד בתחומים טכנולוגיים מתפתחים כגון בינה מלאכותית, ואת התפקיד החדש של ראש מטה בריכוז בניין הכוח במקום אחד.

"חטיבות הבינה והספקטרום הן חדשות", אמר האלוף דגן. "עד היום, תחומי התפקוד שלהן היו בכל מיני מקומות באגף. מה שמאפיין אותן הוא שיש להן משימה מבצעית ובניין כוח – וזה מקצר מאוד את המרחק בין רעיונות שעולים אצלנו למימושם".

"מדובר בשתי חטיבות שפועלות בצורה אגילית ומהירה, ויכולות להביא את צה"ל למקום טוב יותר מבחינה טכנולוגית בחומש הקרוב, עם יכולות חדשות וקיימות. למשל, הפריחה בעולמות הבינה המלאכותית היא כלי יקר מפז עבור צה"ל, שהוא יכול לקחת אותו לטובת אופרציות מבצעיות. אנחנו עושים כבר כיום שימוש נכון ב-AI, וקוטפים את הפירות", אמר האלוף דגן.

בניגוד לתעשייה האזרחית, לדברי ראש אגף התקשוב, סוכני ה-AI לא הולכים להחליף את החיילים והמפקדים, "בטח שלא בהפעלת כוח, אבל AI סוכנית מוגנת בסייבר יכולה לתת לכוח האדם האנושי תובנות שבני אדם לא יכולים לתת להם".

דגן הסביר את התפקיד החדש של ראש מטה אגף התקשוב, שהופך את תא"ל גרוסמן, למעשה, למספר 2 באגף, באומרו כי "עד היום, בניין הכוח שלנו נעשה בתצורה מפורזת. תא"ל גרוסמן תרם את כל התחום הזה, את כל המאמצים של אגף התקשוב בכוח אדם, תקציב, יכולות וכדומה, ותעביר את הדברים הדרושים לחטיבות השונות, בתצורה רב זרועית ורב ארגונית".

המברק עבור יעבור

יחידת לוטם נסגרה – ותוחלף בחטיבות חדשות באגף התקשוב

נכתב ומופק באתר ההנצחה הצה"לי לחללי חי"ק ולהנחלת המורשת

"כשהם על המשמרת, אפשר לישון בשקט"

יוסי מלמד, יו"ר עמותת בוגרי ממר"ם, אמר **לאנשים ומחשבים** כי "בשש השנים האחרונות ראיתי את לוטם מתעצבת כשחקן מפתח במרחב הדיגיטלי הצה"לי, בשגרה ובמלחמה. מערכות המידע והש"ב אפשרו לצה"ל לנצח במרחבי הלחימה שלו, והכול בזכות האנשים – מהמפקדות והמפקדים ועד לאחרון החיילים, שהבינו את גודל השעה ואת התרומה הטכנולוגית לניצחון של צה"ל, כמו גם את האפשרות להוות מכפיל כוח ולהציל חיי אדם".

"לוטם היא יחידה עם מורשת של עשרות שנים – מהקמת ממר"ם לפני 66 שנים ועד ליחידת חושן, שעשתה ניסים ופלאות במהלך הלחימה בעזה", הוסיף. "האנשים האלה של יחידת לוטם מקימים בימים אלה את החטיבות הטכנולוגיות החדשות, ואני בטוח שהמרוויחים העיקריים נהיה אנחנו, צה"ל והמדינה. כשהם על המשמרת, אפשר לישון בשקט", הוסיף מלמד.

השתתף בהכנת הידיעה: יניב הלפרין.

המברק עבור יעבור

יחידת לוטם נסגרה – ותוחלף בחטיבות חדשות באגף התקשוב

נכתב ומופק באתר ההנצחה הצה"לי לחללי חי"ק ולהנחלת המורשת

בלמ"ס –
י' נסלו התשפ"ז
30/11/2025

דף מפקד-ר' אגף התקשוב וההגנה בסייבר

מפקדי ומשרתי אגף התקשוב וההגנה בסייבר,

מזה שנתיים ויותר, אנו בעיצומה של מלחמה אשר התחילה באותו יום נורא. מאז ועד היום, הצלחנו להתרומם, להפוך את הקערה ולהניע להישגים חסרי תקדים.

אגף התקשוב, כחלק מצה"ל, היה שותף לכשלים, להתאוששות ולהצלחות. תרומת האגף הייתה שימוש בכלל יכולותיו כמאפשר למעשה המלחמה, הן במפקדות והן בקצוות – בכלי הטיס, בכוחות היבשה ובכלי השיט.

המלחמה הוכיחה כי בניין הכוח במאמצים עליהם אמונו האגף ומערכיו ברחבי צה"ל ובדרג הנפרס, הופכים למכפילי כוח כאשר הם מופעלים בשדה הקרב. הימשכות הלחימה חייבה אותנו להיות יצירתיים וחדשניים, אך יותר מכל, מחוברים לצורך המבצעי העולה מהשטח.

לצד יכולות והצלחות אלו חשנו ושאלנו – האם זה מספיק לפעם הבאה נוכח פני מלחמות העתיד? האם אנו יכולים להביא לצה"ל בשורה אשר יכולה להוות הכפלה מטורפת של יכולותיו המבצעיות בהתייחס לתחרות המידה מול אויביו?

ואז עינו לעצמנו – וודאי שכן! יש לנו את האנשים הכי טובים. אנו מצויידים במיטב הטכנולוגיה. מקושרים בקשר גורדי לקצוות המבצעיים הטקטיים בצה"ל ועוסקים בליבת הנושא החם ביותר בעולם – הדיגיטל, הסייבר והספקטרום. החלטנו לצאת לתהליך עומק של שינוי מכח האמונה שאנו יכולים לו יותר מכך, שאנו נדרשים לו. השאיפה שניצבה לנגד עינינו הייתה אנבור כולותיו המבצעיות של צה"ל ע"י מימדי הפעולה האנפיים כך שסינמט חלקיו תהיה גדולה מגודלו בפועל. חתרנו לתוצאה שמייצרת גמישות גבוהה ומעגל למידה מהיר, מתוך אותו חינוך מבצעי-טכנולוגי, כך שהמענה מדויק יותר והתוצר מפותח מהר יותר. את ההבנה הזו אימצנו כבסיס הרעיון המסדר של תהליך "קפיצת הדרך".

פקודי. החובה המוטלת עלינו הינה **להצליח. להצליח בענק.** הצלחה זו תבחן במבחן המציאות המבצעית.

בשנים הקרובות נמשיך לפתח את האגף, לשנות את התרבות הארגונית לכזו ההולמת **ענקית מבצעית טכנולוגית!** לבחון את הדורש עדכון ולא נפחד מטעויות ולמידה. זהו מסע ארוך, אולם האגף ינוע בו בקצב מהיר ובחתיירה מתמדת למיצובו בעיני עצמו כארגון מופת מבצעי טכנולוגי.

אנשי האגף – קפצו לדרך. שיהיה בהצלחה.

אלוף אריאל דגן

ראש אגף התקשוב וההגנה בסייבר

המברק עבור יעבור

סיכום סיורי מורשת שהתקיימו בשנת 2025

נכתב ומופק באתר ההנצחה הצה"לי לחללי חי"ק ולהנחלת המורשת

סיכום סיורי מורשת שבוצעו בשנת 2025

מספר סידורי	חודש הסיור	מספר הסיורים	מספר החניכים	מקצועות
1	ינואר	3	116	מיישם דיגיטל, משקי שליטה, קשר"גים קרביים
2	פברואר	10	470	שני סיורי מפעיל פלטפורמות דיגיטליות, מפעיל דיגיטלי מבצעי, מגן צופן, שולט בספקטרום, שלושה סיורי מנהלי רשת, צוערי השלמה טכנולוגית והשלמה מבצעית
3	מרץ	2	94	משק שליטה דיגיטל, מנהל רשת
4	אפריל	1	18	טכנאי תת-קרקע בקרי-רשת חושן
5	מאי	4	221	מנהלי רשת, מיקור חטמ"ר הרים חרמון, צוערי השלמה טכנולוגית והשלמה מבצעית
6	יוני	5	240	מנהלי רשת, שני סיורי מגן צופן, שני סיורי מפעיל פלטפורמות דיגיטליות
7	אוגוסט	3	128	מיועדים לקציני קשר מבצעי, צוערי השלמה קרבית והשלמה טכנולוגית
8	ספטמבר	1	30	השבעת קשר"גים
9	אוקטובר	4	127	שני סיורי מנהלי רשת, חושן קורס בקרים, שולט בספקטרום
10	נובמבר	5	189	קורס קציני קשר מבצעים, שני סיורי מפעילי פלטפורמות דיגיטליות, גדוד 951 פיקוד חיילים בעורף, מנהלי רשת
11	דצמבר	4	171	שני סיורי מנהלי רשת, יחידת יהלום, צוערי השלמה מבצעית

בוצעו 38 סיורים סה"כ משתתפים קצינים וחיילים 1,804

המברק עבור יעבור

סיכום סיורי מורשת שהתקיימו בשנת 2025

נכתב ומופק באתר ההנצחה הצה"לי לחללי חי"ק ולהנחלת המורשת

קורס מפעיל פלטפורמות דיגיטליות
בסקירה בביתן תולדות חי"ק

צוערי השלמה מבצעת לאחר סיור מורשת
בהכנות ליציאה למסע הגיבוש

קורס מגן צופן בסקירה באולם
הכנסים

צוערי השלמה טכנולוגית בסקירה באולם
הכניסה

המברק עבור יעבור

פעילות מרכז מורשת אודות חיל הקשר לדורותיו (מרמ"ק)

נכתב ומופק באתר ההנצחה הצה"לי לחללי חי"ק ולהנחלת המורשת

הוועדה למחקרים ואקדמיה - עבודות צוערים למורשת חיל הקשר והתקשוב

ערך: אל"ם (בדימוס) אריה עמית, חבר ועדת המחקרים

רקע

זהו מפעל ייחודי שהחל בשנת 2012 במרמ"ק, שהינו מרכז המורשת של חיל הקשר והתקשוב בברכת הקשר"ר דאז, תא"ל (במיל") אייל זלינגר ונשיא העמותה אלוף (במיל") שלמה ענבר.

מייסדיו היו אל"ם (במיל") ניר שריג, ד"ר אל"ם (בדימוס) יעקב בעל שם (ז"ל), שהיה היו"ר הראשון שלה, ורס"ן (בדימוס) אבי גולן, בתפקיד מזכיר הוועדה.

הרעיון שהוביל היה שצוערים בהשלמת הקצונה החילית בבה"ד 7 יובילו את המחקרים, תוך קבלת מעטפת מסייעת של מנחה תוכן ומנחה אקדמי מהמרמ"ק (כולם בהתנדבות מלאה).

חברי העדה כיום: תא"ל (במיל") שרלי קסלסי יו"ר, אל"ם (במיל") ניר שריג, תא"ל (במיל") משה שמיר אל"ם (בדימוס) אריה עמית, רס"ן (בדימוס) אבי גולן, סא"ל (בדימוס) דני מטודי.

מאז וגם כיום, המיקוד בנושא המחקר מאפשר לעושי המחקר להציג את מחשבותיהם ואת זווית ראייתם והבנתם על הנושא, ובכך הערך המוסף המשמעותי, מכיוון שלרוב כל אלו יסייעו להם בתחילת דרכם. יצוין כי ראייתה תפקידם כמפקדים בחיל ובאגף, ממד גם בהיבטי פיקוד ומנהיגות, ובוודאי המשמעות של פיקוד מקצועי, בסביבה בה נדרשת יוזמה ועצמאות – ציר מרכזי בשימור המורשת, הנוגעת בעיקר למפקדים, לחיילים, ולסוגיות של פיקוד, מנהיגות, נורמות וערכים.

הסקרנות, החקרנות והרצון לדעת ולהבין יותר – מתגבר, ובעצם, ההבנה כי כל תפקיד מטה ופיקודי (מבצעי וטכנולוגי) בחיל הקשר והתקשוב ובאגף התקשוב וההגנה בסייבר הוא תפקיד מורכב, תובעני, מחייב אותו להיות מקצועי ולהישען על ידע רב – ידיעת העבר, הבנת ההווה, וממנו ניתן להשליך על העתיד – הראייה הרחבה היא זאת שמבטיחה כי החיל ימשיך להוביל במקצועיות ובעיקר – ייתן את המענה המבצעי הטוב ביותר – בכל דור ויטפח את הקשר הבין-דורי.

עבודות המורשת מעצבות את זהות המפקדים והחיילים בכלל, ואת הזהות המקצועית והפיקודית של מפקדי דור ההמשך בפרט, דור הנדרש להתמודד עם אתגרים רבים, עם עימותים מתמשכים ואינטנסיביים (דוגמת מלחמת "חרבות ברזל"), בסביבה מורכבת, משתנה בקצב מהיר ומאתגרת (עקב ההתקדמות הטכנולוגית המהירה יחסית לעבר, תחרות הלמידה עם האויב, צמצום פערים מבצעיים וטכנולוגיים של האויבים והיריבים הפוטנציאליים, ועוד).

עבודות המורשת הינן במנעד רחב ומגוון: הקשר במבצעים, במלחמות ישראל, נושאים מקצועיים ייחודיים, אתגרים מקצועיים לאורך השנים – מענה מבצעי בהלימה לדרישות המבצעיות, התפתחות ומורשתן של יחידות החיל והאגף, אתגרי מנהיגות ופיקוד של קצין הקשר והתיקשוב (המבצעי והטכנולוגי), אתגרים מבצעיים וטכנולוגיים, המעצימים את מיקום מערכות האמל"ח משובצות מחשב, את מערכות השו"ב ואת מערכות המידע הניהוליות ובעיקר את היכולת של האדם (פאן אישי יותר) המפקד ובעל תפקיד לאמץ ולמצות את מה שכל אלו מאפשרים היום יותר מתמיד, וניתן להגדירן כתנאי הכרחי ליום לחימה ואף מערכה ולניהול השוטף של צה"ל בימי ברגיעה ובבט"ש.

¹ מבוסס על: מחקרים ועבודות מורשת צוערות וצוערי חיל הקשר והתקשוב - תיק יסוד, נכתב על ידי חברי הוועדה למחקרים ואקדמיה העמותה להנצחת חיל הקשר והתקשוב מרכז מורשת קשר – מרמ"ק, ינואר 2025, עודכן בנובמבר 2025.

המברק עבור יעבור

פעילות מרכז מורשת אודות חיל הקשר לדורותיו (מרמ"ק)

נכתב ומופק באתר ההנצחה הצה"לי לחללי חי"ק ולהנחלת המורשת

העיסוק במשאים שנבחרים למחקר על ידי חברי הועדה בתאום עם רע"ן המפקדים מאפשרים להפיק תובנות מקצועיות הנשענות על העשייה (בעבר ובהווה) ועל מורשת הקשר והתיקשוב בהיבטי פועלם של המפקדים והחיילים, הפעלת מערכות הקשר במלחמה ובעתות שלום, **מיקוד חשוב הינו בפועלם של המפקדים והחיילים בחיל**, המאופיינים על ידי: יוזמה, מקצועיות, כושר אלתור, דבקות במשימת עשיית הקשר - ובעיקר, **האנשים ואיכותם** כתנאי לקיים את הציווי הישן והטוב: **"המברק עבור יעבור!" או כיום: המידע² עבור יעבור!**

שיטת המחקר

שיטת המחקר שנבחרה איננה שיטת מחקר אקדמית, ויחד עם זאת, היא מציבה רף גבוה המסייע לא רק לתהליך המחקר עצמו, אלא ובעיקר לאופן כתיבתו, הגשתו והצגתו, ולבסוף תיעודו, כדי שיוכל להיות מונגש בעתיד ולהוות בסיס ללימוד המורשת (בדגש על המשכיות והתקדמות), בכל הדיסציפלינות החיליות וגם אם נדרש, במשותף בין תחומי העיסוק השונים והמגוונים של חיל הקשר והתיקשוב, ובוודאי מתוך ראיית ההקשר הרחב, הנמצא כיום תחת אגף התיקשוב וההגנה בסייבר.

ככלל, המחקר מתבסס על מספר מקורות אפשריים בשלב איסוף החומר: מסמכים רשמיים מתועדים, תמונות, מסמכים אישיים של האנשים המרואיינים, קטעי יומנים, ספרות מקצועית, פקודות ומרשמי קשר / מרשמים טכניים, מסמכי איפיון, ראיונות עם מפקדים ואף חיילים שהיו באותה תקופה ובהקשר לנושא המחקר, וכל מקור אות אמצעי יכול להעשיר ולהרחיב את המחקר. מקור חשוב לאיסוף החומר מהווה ארכיון צה"ל.

² כיום בצה"ל מודרים משה ממדי לחימה – יבשה, אוויר, ים, מידע, חלל. המידע תפס מקום מרכזי בניהול השוטף, בניהול לחימה ובוודאי מערכה ומלחמה, ולכן ניתן להבין שהאחריות של החיל והאגף עצומה – מבחן מלחמת חרבות ברזל מוכיח את התרומה העצומה והייחודית.

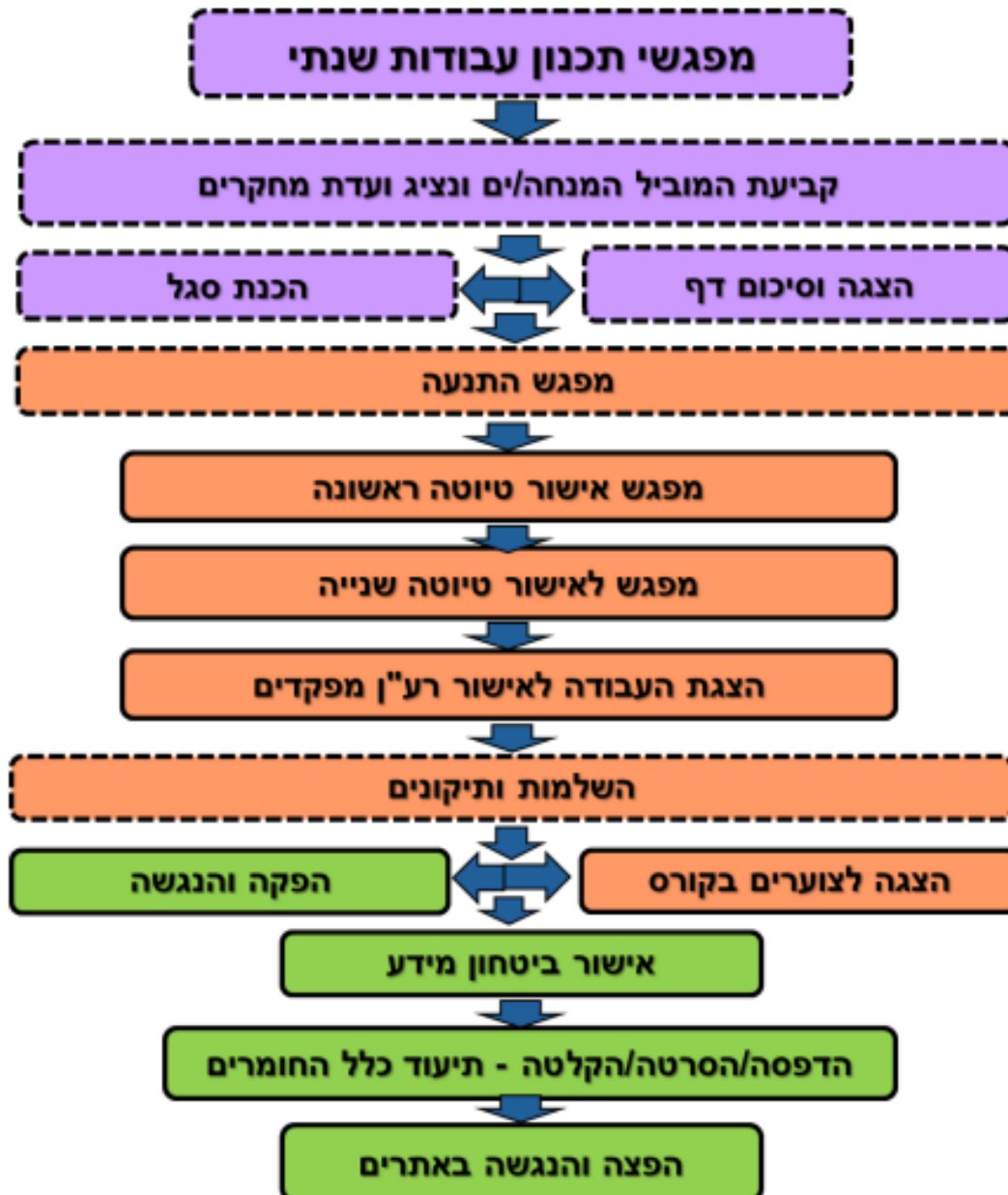

המברק עבור יעבור

פעילות מרכז מורשת אודות חיל הקשר לדורותיו (מרמ"ק)

נכתב ומופק באתר ההנצחה הצה"לי לחללי חי"ק ולהנחלת המורשת

התרחשים הבא מתאר את אבני הדרך בתהליך השלם:

המורשת – מהות המחקר - החלק המרכזי של עבודת המחקר

בסופו של התהליך המחקר נועד לתרום נדבך נוסף לשימור ולחיזוק המורשת, וזאת על ידי הצגת המורשת והלמידה מן המקרים המוצגים במחקר: מה ניתן ללמוד גם על מה שהיה, ובעיקר מה ניתן ללמוד, לאמץ ולמסור לדור מפקדי ההמשך של החיל והאגף – מניסיונם של אחרים, מן האתגרים בהם עמדו הם במשך עשרות שנים - במלחמות, במבצעים, בפעילות הבט"ש, בתרגילים, במבצעים מיוחדים (דוגמת אנטבה), בניהול השוטף ברגיעה ועוד.

המברק עבור יעבור

פעילות מרכז מורשת אודות חיל הקשר לדורותיו (מרמ"ק)

נכתב ומופק באתר ההנצחה הצה"לי לחללי חי"ק ולהנחלת המורשת

נושאי המורשת מופיעים לאורך כל פרקי העבודה, ויחד עם זאת מוקדש למורשת פרק ייחודי, שהוא הפרק מרכזי בעבודה.

עד כה נכתבו במסגרת הזו 156 עבודות ועוד היד נטויה!!

סיכום הפעילות לשנת 2025

עד לחודש נובמבר 2025 נכתבו השנה 8 עבודות מורשת ע"י צערי בה"ד 7 בכל המגמות (הקרבת, המבצעית והטכנולוגית) עוד שתי עבודות מתוכננות לשני הקורסים המסיימים את השנה.

העבודות התמקדו השנה בהקמת מחלקת ההגנה והפיכתה לחטיבת ההגנה (בשת"פ עם עמותת בוגרי חטיבת ההגנה), בתרומת הנשים בחיל הן כפורצות דרך והן בתפקידים מבצעיים, בהתפתחות מבנה הפלח"קים ומחלקות הקשר בחיילות השדה לאורך השנים, בהשוואת ניהול הטיפול הממוחשב בזיהוי חללים ונעדרים מאז מלחמת יום הכיפורים ועד "חרבות ברזל" ועוד.

להלן פירוט העבודות:

הנושא	ההשלמה	המנחים
הקמת מחלקת ההגנה בסייבר	טכנולוגית	סא"ל (מיל) מיכה בלכמן סא"ל (מיל) אסף נקש אל"ם (בדימוס) אריה עמית
נשים בתפקידים מבצעיים בחיל	קרבת	אל"ם (מיל) ניר שריג שרית חלף
ממחלקת ההגנה בסייבר לחטיבת ההגנה בסייבר	טכנולוגית	סא"ל (מיל) מיכה בלכמן סא"ל (מיל) אסף נקש אל"ם (בדימוס) אריה עמית
זוכי פרס ישראל ומעוטרים	מבצעית	תא"ל (מיל) משה שמיר סא"ל (בדימוס) דני מטודי
התפתחות ומבנה פלח"קים בחי"ר/חש"ן/חת"מ	מבצעית	סא"ל (מיל) ליאור אייזנברג אל"ם (מיל) ניר שריג
חללים שבויים ונעדרים מזה"כ עד "חרבות ברזל"	טכנולוגית	אל"ם (מיל) טלי כספי תא"ל (מיל) משה שמיר אל"ם (בדימוס) אריה עמית סא"ל (בדימוס) דני מטודי
נשים פורצות דרך בחיל ובאגף	מבצעית	סא"ל (מיל) פנינה פלדמן סרן (במיל) תמר מיכאלי רס"ן רחל אקוז אל"ם (מיל) ניר שריג
מחלקות הקשר בחי"ר/חש"ן/חת"מ מבנה והתפתחות	קרבת	תא"ל (מיל) משה שמיר רס"ן (מיל) יהושע פורר

המברק עבור יעבור

פעילות מרכז מורשת אודות חיל הקשר לדורותיו (מרמ"ק)

נכתב ומופק באתר ההנצחה הצה"לי לחללי חי"ק ולהנחלת המורשת

צוותי צוערים בעבודה על המורשת במרמ"ק

השת"פ עם חיל הקשר והתקשוב ובה"ד 7

עבודת ועדת המחקרים נעשית בשיתוף פעולה מלא עם חיל הקשר והתקשוב באמצעות מפקד בה"ד 7, ראש ענף מפקדים בו וסגל קציני ההשלמות. יחד מגובשת תוכנית העבודה הפרטנית על בסיס יעדים מוסכמים, מתקיימות הדרכות שוטפות לסגל ההשלמות במרמ"ק.

בחודש אוקטובר 2025 אירחנו במרמ"ק את הקשר"ר, תא"ל עומר כהן ואת מפקד בה"ד 7, אל"ם ניסים לוי. הצגנו את הרעיון של פעילות המחקר ביקוד המורשת, את פעילות המרמ"ק ואת העקרונות להמשך. ניתן דגש על השפעת המורשת על חיזוק הזהות של חיילי ומפקדי החיל והאגף בעידן של שינויים רבים, מהירים ומאתגרים – המחייבים יוזמה, חשיבה אחרת, יכולת לאלתר וגם להציע צרכים מבצעיים לבניין כוח, ועוד.

ביקור הקשר"ר במרמ"ק